Puolustusvaliokunta

PuV@eduskunta.fi

Liikenne- ja viestintäministeriön asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta (HE 72/2018 vp)

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää puolustusvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikossa mainitusta esityksestä.

Liikenne- ja viestintäministeriö on osallistunut esitystä valmistelleen työryhmän toimintaan. Ministeriö toteaa, että sen esittämät näkemykset on pääosin hyvin huomioitu esityksen valmistelun aikana, eikä sillä ole huomautettavaa esitettyjen säännösten sisältöön.

Ehdotetuilla uusilla toimivaltuuksilla on kuitenkin merkittäviä yhtymäkohtia liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla sekä siviili-ilmailun turvallisuuteen että radioviestinnän luottamuksellisuuteen ja radioviestinnän häirintään, joten ministeriö kiinnittää tässä yhteydessä huomion muutamaan asiaan, jotka liittyvät miehittämättömän ilmailun sääntelyyn ja ehdotettujen toimivaltuuksien käyttämiseen.

Miehittämättömän ilmailun sääntelyssä on kansainväliselläkin tasolla parhaillaan menossa kehitysvaihe. EU-tasolla sääntelyä valmistellaan 11.9.2018 voimaan tulleen, niin sanotun uuden EASA-asetuksen[1] nojalla. Komissio tulee myöhemmin antamaan asetuksen nojalla miehittämättömiä ilma-aluksia ja niiden lennättämistä koskevia tarkempia säännöksiä, joita valmistellaan Euroopan unionin lentoturvallisuusviraston ehdotuksen pohjalta.

Toistaiseksi kansallisen ilmailulain (864/2014) 2 §:n mukaisissa määritelmissä tehdään käyttötarkoitukseen perustuva jaottelu miehittämättömiin ilma-aluksiin ja lennokkeihin. Se on kuitenkin muuttumassa EU-lainsäädännön myötä, jonka määritelmissä ei tehdä eroa harrastetoiminnan ja muun toiminnan välillä.

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1139 yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan unionin lentoturvallisuusviraston perustamisesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 2111/2005, (EY) N:o 1008/2008, (EU) N:o 996/2010, (EU) N:o 376/2014 ja direktiivien 2014/30/EU ja 2014/53/EU muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 552/2004, (EY) N:o 216/2008 ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3922/91 kumoamisesta

EU:n EASA-asetuksessa ei säädetä kansallisten viranomaisten valtuuksista toteuttaa sisäisen ja ulkoisen turvallisuutensa edellyttämiä toimenpiteitä. Näin ollen viranomaisten toimivaltuuksista puuttua lennättämiseen voidaan säätää niitä koskevissa erityislaeissa. Sääntelyn tulee olla mahdollisimman tarkkarajaista ja selkää, jotta se on ennustettavaa sekä viranomaisten että miehittämättömän ilmailun toimijoiden kannalta.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää hyvänä, että esityksen perusteluissa on pyritty selventämään, minkälaisissa tilanteissa ja alueilla toimivaltuuksia voitaisiin käyttää ja mitä kulkuun puuttuminen voisi käytännössä tarkoittaa. Miehittämättömän ilmailun ammattimaisten toimijoiden tulee voida ennakoida millaisissa häiriötilanteissa ja miten viranomainen voi puuttua toimintaan. Asian merkitys kasvaa sitä myötä kun miehittämättömän ilmailun määrä ja taloudellinen arvo kasvaa.

Ehdotetussa 15 a §:ssä säädetään toimivaltuuksien käyttämisen suhteellisuudesta. Ministeriö katsoo, että kokonaisarvioinnissa ja puuttumiskeinoja käytettäessä tulee erityisesti huomioida ja huolehtia alueella olevan muun mahdollisen ilmaliikenteen tai maassa olevien sivullisten turvallisuudesta. Tämä korostuu yleisellä paikalla toimittaessa.

Radioviestinnän luottamuksellisuuden ja häirinnän näkökulmasta esitysluonnos vastaa sitä linjaa, että jos viranomaisella on perusteltuja tarpeita poiketa radioviestinnän luottamuksellisuudesta tai radioviestinnän häirintäkiellosta, niin tarvittavista toimivaltuuksista säädetään asianomaista viranomaista koskevassa erityislainsäädännössä. Kyseessä olisi erityissääntely suhteessa sähköisen viestinnän palveluista annettuun lakiin (917/2014), jossa säädetään muun muassa viestin ja välitystietojen luottamuksellisuudesta.

Teknisten toimenpiteiden osalta liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että ne tulisi kyetä kohdistamaan vain tarpeellisille taajuusalueille ja taajuuksille eli lähtökohtaisesti vain niille, joilla kohteena olevia ilma-aluksia ja lennokkeja ohjataan. Ministeriö pitää hyvänä 15 a §:n 3 momentin vaatimusta siitä, että teknisillä toimenpiteillä ei saa aiheuttaa vähäistä suurempaa haittaa muulle radioviestinnälle tai yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille. Lisäksi ministeriö pitää hyvänä, että esityksen 15 b §:n 2 momentissa on huomioitu yhteistyö Viestintäviraston kanssa.

Lopuksi liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että voimakeinoja ja teknisiä toimenpiteitä, kuten häirintälaitteita, käyttäville virkamiehille on tärkeää antaa tehtävään riittävä koulutus, millä voidaan ehkäistä toimista aiheutuvaa vaaraa sivullisille sekä tarpeetonta häiriötä muille radiolaitteille ja yleisen viestintäverkon laitteille ja palveluille. Tämä on huomioitu 15 a §:n 3 momentissa.

Jenni Rantio
Hallitusneuvos

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi